

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ακαδημαϊκό Έτος: 2021-2022 [Δ' –Υποχρεωτικό]

Διδάσκων: Γιώργος Λ. Ευαγγελόπουλος

I. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός! Επομένως, αρχικώς θα δώσουμε έναν σύγχρονο και περιεκτικό ορισμό της εξωτερικής πολιτικής, όπως αυτός διαμορφώνεται υπό το φως των σύγχρονων διεθνοπολιτικών εξελίξεων. Θα εξηγήσουμε γιατί είναι χρήσιμη η μελέτη της «Ανάλυσης Εξωτερικής Πολιτικής», συμπληρωματικά (και όχι αντιθετικά) προς τις διάφορες θεωρίες των Διεθνών Σχέσεων, προκειμένου να γίνει καλύτερα αντιληπτή η συμπεριφορά ενός δρώντος στο διεθνές σύστημα (κράτους, υπερεθνικά οργανωμένης διακρατικής οντότητας, όπως η Ε.Ε. κ.ο.κ.). Θα μας απασχολήσουν, στη συνέχεια, ερωτήματα για: τον σύγχρονο ρόλο του κράτους σε έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο, την έννοια της εθνικής κυριαρχίας, τη διάκριση μεταξύ «εσωτερικού» (inside) και «εξωτερικού» (outside) χώρου και τη σημασία της κατά τη μελέτη της εξωτερικής πολιτικής, τη διάκριση μεταξύ δομών και δρώντων κ.λπ.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος, θα συζητήσουμε την ατομική και συλλογική λήψη αποφάσεων, ξεκινώντας από την κορυφή της εξουσίας (ηγέτης, κυβέρνηση) και συνεχίζοντας με τη μελέτη της γραφειοκρατίας. Την παραπάνω προβληματική θα συμπληρώσει η προσέγγιση του ερωτήματος

για την έννοια της ορθολογικότητας (και τις διακρίσεις της) σε σχέση με τη διαμόρφωση και τη λήψη αποφάσεων στην εξωτερική πολιτική.

Στο τρίτο μέρος των παραδόσεων θα καταπιαστούμε με τη μελέτη του τρόπου άσκησης της εξωτερικής πολιτικής και θα μας προβληματίσει η υφή της ισχύος στους καιρούς μας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο ερώτημα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της εξωτερικής πολιτικής σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται αφενός από πολλαπλούς πράττοντες και αφετέρου από διεθνικούς επανακαθορισμούς των μεταξύ τους σχέσεων.

Στο τέταρτο μέρος του μαθήματος, θα ασχοληθούμε με τις εσωτερικές πηγές της εξωτερικής πολιτικής (με έμφαση στις συνταγματικές προβλέψεις για τη μορφή του καθεστώτος και τις συνέπειές του για την εξωτερική πολιτική ενός κράτους), όπως και στην επιρροή βασικών «συνιστωσών» της κοινωνίας (όπως της κοινής γνώμης, των ομάδων συμφερόντων, της κοινωνίας των πολιτών) στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής. Το ανωτέρω συνδέονται και με τον βαθμό λογοδοσίας όσων λαμβάνουν τις αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής σε μια δημοκρατική Πολιτεία.

Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος του μαθήματος, θα συζητήσουμε δύο κρίσιμα σύγχρονα ζητήματα. Πρώτον, τη σημασία της αναβίωσης του κράτους για την εξωτερική πολιτική και τη μελέτη της. Δεύτερον, τη διαμόρφωση της έννοιας του «εθνικού συμφέροντος» στην εξωτερική πολιτική κρατών με πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Ειδικότερα, θα θιγεί η «πρόκληση» που θέτει η εν λόγω πολυπολιτισμικότητα για την ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική.

II. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ & ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΜΕΡΟΣ Α: Εξωτερική Πολιτική – Ορισμός και σημασία

- Η εξωτερική πολιτική στις διεθνείς σχέσεις
- Η «πολιτική» στην εξωτερική πολιτική

ΜΕΡΟΣ Β: Πράττοντες, δρώντες και ορθολογικότητα στην εξωτερική πολιτική

- Το άτομο (ηγέτης) και η λήψη αποφάσεων
- Ομαδική λήψη αποφάσεων (κυβέρνηση και γραφειοκρατία)
- Ορθολογικότητα στην εξωτερική πολιτική

ΜΕΡΟΣ Γ: Η υφή της ισχύος και οι εξωτερικοί παράγοντες διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής

- Οι όψεις και η υφή της ισχύος
- Η εξωτερική πολιτική σε έναν κόσμο με πολλαπλούς πράττοντες
- Διεθνικοί επανακαθορισμοί

ΜΕΡΟΣ Δ: Εσωτερικές πηγές της εξωτερικής πολιτικής & Πολιτική, κοινωνία και εξωτερική Πολιτική

- Σύνταγμα, Πολιτική, Κοινωνία και Εξωτερική πολιτική

ΜΕΡΟΣ Ε: Η αναβίωση του κράτους και η εξωτερική πολιτική σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες

- Η εξωτερική πολιτική και η αναβίωση του κράτους
- Η εξωτερική πολιτική η πρόκληση της «πολυπολιτισμικότητας» για την εξωτερική πολιτική και την ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟΝ ΕΥΔΟΞΟ

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης (ΠΕΚ).
- Hudson, V.M. (2017). *Ανάλυση Εξωτερικής Πολιτικής – Από την Εμπειρία στη Θεωρία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- Τσαρδανίδης, Χ. (2006). *Το Σύστημα Λήψης Αποφάσεων στην Εξωτερική Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Allison, G. (2020). *Σε Τροχιά Πολέμου: Μπορούν ΗΠΑ και Κίνα να αποφύγουν την παγίδα του Θουκυδίδη*; Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.

V. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑ ΔΙΑΛΕΞΗ

1) Η εξωτερική πολιτική στις διεθνείς σχέσεις

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 1: «Η εξωτερική πολιτική στις διεθνείς σχέσεις», σελ. 27-64.

2) Η «πολιτική» στην εξωτερική πολιτική

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 2: «Η πολιτική στην εξωτερική πολιτική», σελ. 65-96.

3) Το άτομο (ηγέτης) και η λήψη των αποφάσεων

- Hudson, V.M. (2017). *Ανάλυση Εξωτερικής Πολιτικής – Από την Εμπειρία στη Θεωρία*. Κεφάλαιο 2: «Το άτομο που λαμβάνει αποφάσεις – Η πολιτική ψυχολογία των ηγετών», σελ. 61-105.
- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 3: «Πράττοντες: Αναλαμβάνοντας την ευθύνη των αποφάσεων», σελ. 97-130.

4) Ομαδική λήψη αποφάσεων (κυβέρνηση και γραφειοκρατία)

- Hudson, V.M. (2017). *Ανάλυση Εξωτερικής Πολιτικής – Από την Εμπειρία στη Θεωρία*. Κεφάλαιο 3: «Ομαδική λήψη αποφάσεων – Δυναμική μικρών ομάδων, οργανωσιακή διαδικασία και γραφειοκρατική πολιτική», σελ. 107-166.
- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 4: «Δρώντες: Η Γραφειοκρατία και η διερεύνηση του πεδίου των διεθνών σχέσεων», σελ. 131-167.

5) Ορθολογικότητα στην εξωτερική πολιτική

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 5: «Ορθολογικότητα στην εξωτερική πολιτική», σελ. 169-195.

6) Οι όψεις και η υφή της ισχύος

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 6: «Εφαρμογή: Η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής και η υφή της ισχύος», σελ. 197-235.

7) Η εξωτερική πολιτική σε έναν κόσμο με πολλαπλούς πράττοντες

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 7: «Η εξωτερική πολιτική σε έναν κόσμο με πολλαπλούς πράττοντες», σελ. 237-271.

8) Διεθνικοί επανακαθορισμοί

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 8: «Διεθνικοί επανακαθορισμοί», σελ. 273-308.

9) Σύνταγμα, πολιτική, κοινωνία και εξωτερική πολιτική

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 9: «Οι εσωτερικές πηγές της εξωτερικής πολιτικής», σελ. 309-346. Και Κεφάλαιο 10: «Πολιτική, Κοινωνία και Εξωτερική Πολιτική», σελ. 347-388.

10) Η εξωτερική πολιτική και η αναβίωση του κράτους

- Hill, C. (2017). *Η Εξωτερική Πολιτική τον 21^ο Αιώνα*. Κεφάλαιο 11: «Η εξωτερική πολιτική και η αναβίωση του κράτους», σελ. 391-421.

11) Η εξωτερική πολιτική η πρόκληση της «πολυπολιτισμικότητας» για την εξωτερική πολιτική και την ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική

- Hill, C. (2007). “Bringing War Home: Foreign Policy-Making in Multicultural Societies”, *International Relations* 21(3):259-283. **[Το paper είναι αναρτημένο στα Έγγραφα του μαθήματος στο eclass]**
- Aggestam, L. & Hill, C. “The challenge of multiculturalism in European Foreign Policy”, *International Affairs* 84 (1): 97-114 **[Το paper είναι αναρτημένο στα Έγγραφα του μαθήματος στο eclass]**

VI. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Μία σύντομη γραπτή εξέταση βασισμένη σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, γνώσης και κριτικής ανάλυσης, προερχόμενες τόσο από τη θεωρία όσο, ενίοτε, και από την τρέχουσα επικαιρότητα.